

PIEŅEMTIE TEKSTI

P8_TA(2016)0456

Stāvoklis Baltkrievijā

Eiropas Parlamenta 2016. gada 24. novembra rezolūcija par stāvokli Baltkrievijā (2016/2934(RSP))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas un ieteikumus par Baltkrieviju,
- ņemot vērā 2016. gada 11. septembrī notikušās parlamenta vēlēšanas un 2015. gada 11. oktobrī notikušās valsts prezidenta vēlēšanas,
- ņemot vērā Delegācijas attiecībām ar Baltkrieviju priekšsēdētāja 2016. gada 13. septembra paziņojumu par parlamenta vēlēšanām Baltkrievijā,
- ņemot vērā Eiropas Ārējās darbības dienesta runaspersonas 2016. gada 12. septembra paziņojumu par parlamenta vēlēšanām Baltkrievijā,
- ņemot vērā EDSO/DICB, EDSO Parlamentārās asamblejas un Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas (*PACE*) 2016. gada 12. septembra provizorisko paziņojumu par parlamenta vēlēšanām Baltkrievijā,
- ņemot vērā Padomes 2016. gada 16. februāra secinājumus par Baltkrieviju, kuri paredz ierobežojošu pasākumu atcelšanu pret 170 personām un trim Baltkrievijas uzņēmumiem;
- ņemot vērā EDSO 2016. gada 28. janvāra galīgo ziņojumu par valsts prezidenta vēlēšanām Baltkrievijā 2015. gada 11. oktobrī;
- ņemot vērā daudzos Baltkrievijas iestāžu paziņojumus, ka daži EDSO/DICB ieteikumi pēc 2015. gada valsts prezidenta vēlēšanām tiks īstenoti pirms parlamenta vēlēšanām 2016. gadā;
- ņemot vērā to, ka Baltkrievijas varas iestādes 2015. gada 22. augustā atbrīvoja sešus politieslodzītos, un šai atbrīvošanai sekojošo ES augstās pārstāves / Komisijas priekšsēdētāja vietnieces *Federica Mogherini* un kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu komisāra *Johannes Hahn* 2015. gada 22. augusta paziņojumu par politieslodzīto atbrīvošanu Baltkrievijā;
- ņemot vērā Reglamenta 123. panta 2. un 4. punktu,

- A. tā kā EDSO/DICB un Eiropas Padomes Venēcijas komisija savā nobeiguma ziņojumā par 2015. gada prezidenta vēlēšanām Baltkrievijā sagatavoja ieteikumu kopumu, kas Baltkrievijai jāīsteno pirms 2016. gada parlamenta vēlēšanām;
- B. tā kā, lai izveidotu labākas attiecības ar Rietumiem, Baltkrievijas iestādes ir veikušas negribīgus pasākumus, ļaujot demokrātiskās opozīcijas partijām vieglāku reģistrēšanos, nekā tas bija iepriekšējās vēlēšanās, un piešķirot ārvalstu novērotājiem plašāku piekļuvi balsu skaitīšanai;
- C. tā kā 2016. gada 6. jūnijā Baltkrievijas prezidents pieprasīja parlamenta vēlēšanas; tā kā šīs vēlēšanas notika 2016. gada 11. septembrī; tā kā vēlēšanās bija akreditēti vairāk nekā 827 starptautiskie un 32 100 novērotāji no iedzīvotāju vidus; tā kā, kā norādījis EDSO/DICB savos secinājumos, lielākā daļa novērotāju no iedzīvotāju vidus pārstāvēja valsts subsidētas publiskas asociācijas, kuras bija iesaistītas aktīvā kampaņā valdības kandidātu atbalstam; tā kā pēc Baltkrievijas Ārlietu ministrijas uzaicinājuma vēlēšanu novērošanai tika izmantota EDSO/DICB vēlēšanu novērošanas misija;
- D. tā kā saskaņā ar EDSO/DICB sniegto informāciju parlamenta vēlēšanas 2016. gadā bija organizētas efektīvāk, tomēr saglabājas vairākas ilgtermiņa sistēmiskas nepilnības, tostarp tiesiskajā regulējumā paredzēti ierobežojumi attiecībā uz politiskajām tiesībām un pamatbrīvībām; tā kā skaitīšanā un aprēķināšanā bija vērojama virkne procesuālu pārkāpumu un trūka pārredzamības;
- E. tā kā pēc ilga laika perioda Baltkrievijas parlamentā būs pārstāvēta demokrātiskā opozīcija; tā kā saskaņā ar ANO īpašā referenta jautājumos par situāciju cilvēktiesību jomā Baltkrievijā sniegto informāciju tiesiskās un administratīvās sistēmas, kuras nosaka cilvēktiesību ierobežojumus, joprojām palikušas nemainīgas; tā kā ir paredzams, ka šīs valsts parlamenta divi neatkarīgie deputāti darbosies kā patiesa opozīcija;
- F. tā kā kopš 1994. gada Baltkrievijā nav notikušas brīvas un godīgas vēlēšanas saskaņā ar vēlēšanu tiesību aktiem, kas atbilst EDSO/DICB starptautiski atzītiem standartiem;
- G. tā kā ES 2016. gada februārī ir atcēlusi lielāko daļu no tās pret Baltkrievijas ierēdņiem un juridiskajām personām noteiktajiem ierobežojošajiem pasākumiem, parādot labas gribas žestu, lai mudinātu Baltkrieviju uzlabot situāciju attiecībā uz cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu; tā kā Padomes 2016. gada 15. februāra secinājumos par Baltkrieviju uzsvērts, ka jāuzlabo ES un Baltkrievijas sadarbība virknē ekonomikas, kā arī ar tirdzniecību un atbalstu saistītu jomu, kas deva Baltkrievijai iespēju pieteikties EIB un ERAB finansējumam; tā kā ir konstatēts, ka ir pieliktas pūles, lai pirms 2016. gada vēlēšanām risinātu dažus jau sen pastāvošus jautājumus, kamēr joprojām pastāv daudzi neatrisināti jautājumi attiecībā uz vēlēšanu juridisko un procedurālo tiesisko regulējumu;
- H. tā kā divas Baltkrievijas vēlēšanu novērošanas grupas — „Cilvēktiesību aizstāvji par brīvām vēlēšanām” (*HRD*) un „Tiesības izvēlēties — 2016” (*R2C*) — ir paudušas nosodījumu par to, ka pēdējo vēlēšanu laikā nav ievērota virkne starptautisko standartu, norādot, ka šīs vēlēšanas nav uzskatāmas par Baltkrievijas pilsoņu gribas ticamu atspoguļojumu;
- I. tā kā Baltkrievijas novērotāju grupas ir savākušas konkrētus pierādījumus par plašiem centieniem valsts mērogā palielināt vēlēšanu kopējo skaitu piecu dienu agrīnās balsošanas periodā (2016. gada 6.–10. septembrī) un vēlēšanu dienā (2016. gada 11. septembrī) un tā

kā vienīgais neatkarīgais sabiedriskās domas aptaujas institūts Baltkrievijā (*NISEPI*) pārtrauca savu darbību valdības spiediena dēļ, un tādēļ bija ļoti grūti novērtēt, kādas ir Baltkrievijas iedzīvotāju patiesās politiskās prioritātes;

- J. tā kā daļa no Baltkrievijas opozīcijas spēkiem 2015. gada 18. novembrī pirmo reizi nāca klajā ar kopīgu vienošanos par sadarbību, lai vienoti kandidētu 2016. gada parlamenta vēlēšanās;
- K. tā kā 2015. gada 18. un 19. jūnijā pirmo reizi kopš 2002. gada Parlamenta delegācija attiecībām ar Baltkrieviju apmeklēja Minsku; tā kā Eiropas Parlamentam pašlaik nav oficiālu attiecību ar Baltkrievijas parlamentu;
- L. tā kā Baltkrievijai bija konstruktīva loma nolīguma veicināšanā par uguns pārtraukšanu Ukrainā;
- M. tā kā Krievijas agresija pret Ukrainu un Krimas nelikumīgā aneksija padziļinājušas bailes Baltkrievijas sabiedrībā par iekšējās situācijas destabilizēšanos varas maiņas rezultātā; tā kā Baltkrievijas iedzīvotāji tomēr nav atteikušies no savām cerībām par būtiskām reformām un savas valsts pārveidošanu, īstenojot miermīlīgus centienus;
- N. tā kā Baltkrievijas ekonomika vairāk nekā 20 gadus ir atradusies stagnācijā, daudzām nozarēm joprojām atrodies valsts īpašumā un administratīvas pārvaldības un kontroles sistēmas pakļautībā; tā kā Baltkrievijas ekonomiskā atkarība no Krievijas ekonomiskās palīdzības nepārtraukti palielinās un tā kā Baltkrievijas ekonomiskie rezultāti ir vieni no zemākajiem Eirāzijas Ekonomikas savienības valstīs, proti Baltkrievijas IKP 2015. un 2016. gadā samazinājās par vairāk nekā USD 30 miljardiem;
- O. tā kā Baltkrievija ir vienīgā valsts Eiropā, kas joprojām piemēro nāvessodu; tā kā tā 2016. gada 4. oktobrī Baltkrievijas Augstākā tiesa apstiprināja *Siarhei Vostrykau* piespriesto nāvessodu, kas bija ceturta reize 216. gadā, kad Baltkrievijas Augstākā tiesa apstiprina nāvessodu;
- P. tā kā cilvēktiesību organizācijas vērsušas uzmanību uz jaunajām metodēm opozīcijas vajāšanai; tā kā Baltkrievijas iestādes nav atteikušās no represīvajām metodēm pret saviem politiskajiem pretiniekiem: joprojām miermīlīgiem protestētājiem tiek piemērota administratīvā atbildība, pilsoniskās un politiskās tiesības ir ierobežotas un valstī ir jauni politiski ieslodzītie; tā kā Baltkrievijas iestādes nav veikušas nekādus pasākumus, kuru mērķis ir sistēmiskas un kvalitatīvas pārmaiņas cilvēktiesību jomā, jo īpaši likumdošanas līmenī;
- Q. tā kā, lai uzlabotos attiecības starp ES un Baltkrieviju, šai valstij ir ievērojami jāsekmē vārda un plašsaziņas līdzekļu brīvība, ierindas pilsoņu un opozīcijas aktīvistu politisko tiesību ievērošana un tiesiskuma un pamattiesību respektēšana; tā kā Eiropas Savienība joprojām ir stingri apņēmusies turpināt cilvēktiesību, tostarp vārda un plašsaziņas līdzekļu brīvības, aizstāvēšanu Baltkrievijā;
- R. tā kā 2016. gada 25. oktobrī Baltkrievija pieņēma savu pirmo valsts rīcības plānu cilvēktiesību jomā, kas tika apstiprināts ar Ministru Padomes rezolūciju; tā kā saskaņā ar Baltkrievijas iestāžu sniegto informāciju šajā plānā ir noteikti galvenie rīcības virzieni, lai īstenotu valsts saistības cilvēktiesību jomā;
- S. tā kā viens no Baltkrievijas mērķiem dalībai Austrumu partnerībā un tās parlamentārās

sadarbības daļā, *Euronest*, ir pastiprināt sadarbību starp šīm valstīm un ES; tā kā Baltkrievijas parlamentam nav oficiāla statusa *Euronest* parlamentārajā asamblejā;

- T. tā kā patlaban Baltkrievija būvē pašu pirmo savā vēsturē kodolelektrostaciju Astravjecā, kas atrodas pie ES robežas; tā kā visām valstīm, kas ražo kodolenerģiju, ir stingri jāievēro starptautiskās kodoldrošības un vides drošības prasības un standarti; tā kā Baltkrievijas valdībai, kurai ir ekskluzīva atbildība par kodoliekārtu drošumu un drošību tās teritorijā, ir jāpilda saistības pret saviem pilsoņiem, kā arī pret kaimiņvalstīm; tā kā kodoliekārtu būvniecības, darbības un ekspluatācijas pārtraukšanas pamatā ir jābūt atklātības un pārredzamības principiem,
- U. tā kā Baltkrievija ir daļa no Kolektīvās drošības līguma organizācijas (*CSTO*) un kopā ar Krieviju piedalās militārajos manevros „Zapad“, kuros tiek apskatīti scenāriji, kas saistīti ar uzbrukumiem tās rietumu kaimiņiem, tostarp simulējot kodolieroču izmantošanu pret Poliju; tā kā Baltkrievijai nākamgad ir jāpiedalās „Zapad-2017“, kurā, iespējams, tiks apskatīti citi agresīvi scenāriji;
1. joprojām ir dziļi nobažījies par trūkumiem, kurus 2015. gada valsts prezidenta vēlēšanās un 2016. gada parlamenta vēlēšanās konstatējuši neatkarīgi starptautiski novērotāji; atzīst, ka ir bijuši mēģinājumi panākt progresu, kuri vēl joprojām ir nepietiekami; norāda, ka no jauna ievēlētajā parlamentā būs viens opozīcijas un viens nevalstiskā sektora pārstāvis; tomēr uzskata, ka šāda pārstāvība drīzāk ir politiska iecelšana, nevis vēlēšanu rezultāts; norāda, ka turpmākie tiesību aktu priekšlikumi, kurus iesniegs šie divi deputāti, būs izšķirošais rādītājs, kurš liecinās par politisko iestāžu nodomiem, kas bija iemesls to iecelšanai;
 2. aicina Baltkrievijas iestādes sadarbībā ar starptautiskajiem partneriem nekavējoties atsākt darbu attiecībā uz vēlēšanu visaptverošu reformu, kas ir daļa no plašāka demokratizācijas procesa; uzsver, ka nepieciešams, lai EDSO/DICB ieteikumi tiktu ieviesti savlaicīgi pirms pašvaldību vēlēšanām 2018. gada martā un lai šīs vēlēšanas novērotu vietēji un starptautiski novērotāji; uzsver, ka izšķiroši ir panākt vēlamo progresu ES un Baltkrievijas attiecībās;
 3. aicina Baltkrievijas varas iestādes visos gadījumos nodrošināt, ka tiek respektēti demokrātijas principi, cilvēktiesības un pamatbrīvības saskaņā ar Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju un starptautiskajiem un reģionālajiem cilvēktiesību instrumentiem, ko Baltkrievija ir ratificējusi;
 4. aicina Baltkrievijas valdību rehabilitēt atbrīvotos politieslodzītos un pilnībā atjaunot viņu pilsoniskās un politiskās tiesības;
 5. pauž bažas par to, ka kopš 2000. gada Baltkrievijā nav reģistrēta neviena jauna politiskā partija; aicina atcelt visus ierobežojumus šajā sakarībā; uzsver, ka politiskajām partijām jāļauj īstenot neierobežotas politiskas darbības, īpaši vēlēšanu kampaņas periodā;
 6. sagaida, ka iestādes pārtrauks neatkarīgu plašsaziņas līdzekļu vajāšanu politisku iemeslu dēļ; mudina izbeigt administratīvas vajāšanas un patvaļīgas Administratīvā kodeksa 22. panta 9. punkta 2. apakšpunkta izmantošanas praksi pret neatkarīgajiem žurnālistiem par sadarbību ar ārvalstu plašsaziņas līdzekļiem bez akreditācijas, jo šāda prakse ierobežo tiesības uz vārda brīvību un informācijas izplatīšanu;

7. aicina Baltkrievijas valdību nekavējoties atcelt Baltkrievijas Kriminālkodeksa 193-1. pantu, kas paredz sodu par neregistrētu sabiedrisko asociāciju dibināšanu un piedalīšanos to darbībās, un atļaut sabiedriskām asociācijām un organizācijām pilnībā, brīvi un netraucēti darboties likumīgā veidā; īpaši pievērš Komisijas uzmanību tam, ka pašlaik 193-1. panta un citu ierobežojošu pasākumu piemērošanas rezultātā vairāk nekā 150 Baltkrievijas nevalstiskās organizācijas ir reģistrētas Lietuvā, Polijā, Čehijas Republikā un citās vietās;
8. mudina Baltkrievijas iestādes pārskatīt politiku, saskaņā ar kuru uz starptautisko finansiālo atbalstu nevalstiskajam sektoram Baltkrievijā joprojām attiecas smags nodokļu slogs;
9. stingri nosoda Baltkrievijas valdības politiku attiecībā uz speciālo vienību izmantošanu nolūkā iejaukties pilsoniskās sabiedrības organizāciju, tostarp valsts mazākumtautības pārstāvošu organizāciju, piemēram, neatkarīgās NVO “Poļu savienība Baltkrievijā”, iekšējās lietās;
10. mudina Baltkrieviju, kas ir vienīgā valsts Eiropā, kura joprojām piemēro nāvessodu un kura nesen izpildījusi nāvessodus, ieviest vispārēju moratoriju nāvessoda izpildei kā pirmo soli pilnīgai tā atcelšanai; atgādina, ka nāvessods ir necilvēcīga un pazemojoša izturēšanās, kura atturošā ietekme nav apstiprinājusies un kas padara tiesu kļūdas neatgriezeniskas; aicina Eiropas Ārējās darbības dienestu (EĀDD) un Komisiju prioritāri risināt iepriekš minētās bažas notiekošajā ES un Baltkrievijas cilvēktiesību dialogā; šajā kontekstā atzinīgi vērtē Baltkrievijas Ministru Padomes pieņemto rīcības plānu, lai īstenotu ANO Cilvēktiesību padomes vispārējā periodiskā pārskata darba grupas ieteikumus, un cer, ka šis plāns tiks īstenots pilnībā;
11. aicina ES saglabāt nepārtrauktību tālākai attiecību ar Baltkrieviju normalizēšanai; atkārtoti pauž viedokli, ka pašreizējās atšķirības var vislabāk risināt, izmantojot uzlabotus sakaru kanālus, un ka ES un īpaši Eiropas Parlamenta turpmāka iesaistīšanās dialogā ar Baltkrieviju un sevišķi ar tās iedzīvotājiem un pilsonisko sabiedrību, kā arī ar parlamentu un dažādajām politiskajām partijām var sniegt jūtamus rezultātus un veicināt šīs valsts neatkarību, suverenitāti un labklājību;
12. aicina EĀDD un Komisiju turpināt un nostiprināt atbalstu pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuras darbojas Baltkrievijā un ārvalstīs; šajā kontekstā uzsver, ka ir jāatbalsta visi neatkarīgie informācijas avoti Baltkrievijas sabiedrībā, tostarp plašsaziņas līdzekļi, kas raida baltkrievu valodā, un no ārzemēm;
13. norāda, ka 2014. gada janvārī tika sāktas sarunas par vīzu režīma atvieglošanu ar mērķi uzlabot cilvēku savstarpējos kontaktus un iedrošināt pilsoniskas sabiedrības veidošanos; uzsver, ka Komisijai un EĀDD būtu jāveic pasākumi, kas nepieciešami, lai paātrinātu progresu šajā sakarībā;
14. atbalsta ES tās „kritiskās iesaistes” politikas īstenošanā ar Baltkrievijas varas iestādēm un pauž arī savu gatavību veicināt šīs politikas īstenošanu, izmantojot arī Parlamenta delegāciju attiecībām ar Baltkrieviju; aicina Komisiju cieši novērot likumdošanas iniciatīvas un rūpīgi pārbaudīt to īstenošanu; atgādina — ES ir jāpārliecinās, ka tās līdzekļi netiek izmantoti, lai apspiestu pilsoniskās sabiedrības organizācijas, cilvēktiesību aizstāvjus, neatkarīgos žurnālistus un opozīcijas līderus;
15. pauž bažas par drošības problēmām, kuras rada Baltkrievijas kodolelektrostacijas

būvniecība Astravjecā, kas atrodas mazāk nekā 50 km no Lietuvas galvaspilsētas Viļņas un blakus Polijas robežai; uzsver, ka nepieciešama šā projekta visaptveroša starptautiska uzraudzība, lai nodrošinātu, ka tas atbilst starptautiskajām, kodoldrošības un vides drošības prasībām un standartiem, tostarp Konvencijai par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā un Orhūsas konvencijai; aicina Komisiju iekļaut šīs būvējamās kodolelektrostacijas drošības un pārredzamības jautājumu tās dialogā ar Baltkrieviju un Krieviju, ņemot vērā, ka to finansē Krievija un tās celtniecības pamatā ir *Rosatom* tehnoloģija, kā arī nodrošināt, ka Parlaments un dalībvalstis, īpaši Baltkrievijas kaimiņvalstis, saņem regulārus ziņojumus; aicina Padomi un Komisiju izmantot savus ietekmes līdzekļus, tostarp izvizot nosacījumus jebkāda ES makrofinansālā atbalsta piešķiršanai, lai nodrošinātu, ka Baltkrievija attiecībā uz Astravjecas kodolelektrostaciju ievēro starptautiskos drošības standartus, īpašu uzmanību pievēršot noturības testa veikšanai, kā to prasa 2011. gada 23. jūnijā ar Komisiju panāktā vienošanās;

16. uzskata par ļoti svarīgu un sagaida Baltkrievijas pievienošanos *Euronest* Parlamentārajai asamblejai saskaņā ar dibināšanas aktu, tiklīdz būs izpildīti politiskie nosacījumi, jo šī pievienošanās būtu pamatots turpinājums Baltkrievijas līdzdalībai Austrumu partnerības daudzpusējā sadarbībā;
17. atkārtoti apstiprina apņemšanos strādāt Baltkrievijas tautas labā, atbalstot uz demokrātiju vērstus centienus un iniciatīvas un veicinot stabilu, demokrātisku un pārtikušu šīs valsts nākotni;
18. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Komisijas priekšsēdētāja vietniecei/ Savienības augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos (PV/AP), Eiropas Ārējās darbības dienestam, Padomei, Komisijai, dalībvalstīm, EDSO/DICB, Eiropas Padomei un Baltkrievijas iestādēm.